

Posudek bakalářské práce Barbory Velkové
Francouzská demonstrativa a jejich funkce v odborném textu
(Ústav románských studií, FF UK v Praze, 2012, 79 pp.)

Obsah. Tématem bakalářské práce jsou demonstrativní determinanty a zájmena, jejichž systémové a textové vlastnosti jsou nejprve vysvětleny na základě odborné literatury a poté exemplifikovány s použitím tří různých odborných textů. V úvodu je jasně charakterizován cíl práce a její struktura; autorka zde stručně formuluje hypotézu o funkcích demonstrativ, které lze očekávat v odborném textu. Kapitola 1 obsahuje morfosyntaktické, sémantické a textově-funkční vymezení determinantů; navazující kapitola 2 se pak věnuje konkrétně determinantům demonstrativním. Kapitoly 3 a 4 jsou analogicky věnovány zájmenům. Kapitola 5 (jazykové prostředky francouzských odborných textů) předznamenává praktickou část, v níž autorka rozebírá funkce demonstrativ ve vzorku textů zahrnujícím vědecký, didaktický a populárně naučný styl. V závěru práce autorka potvrzuje domněnku, že dominantní textovou funkcí demonstrativ je funkce endoforická, která odpovídá požadavkům na koherenci a jednoznačnost tohoto typu textů.

Metodologie. Diplomová práce má velmi přehlednou strukturu a je psána srozumitelným a pečlivým jazykem. V teoretické části prokazuje autorka schopnost přesvědčivě pracovat s poznatky francouzských mluvnic a prací z oboru textové lingvistiky. Uvážlivě zachází také s českou terminologií. V praktické části je s maximální explicitností rozebírána zhruba čtvrtina demonstrativ z každého studovaného textu; zbytek dokladů autorka neuvádí, ale pouze zahrnuje do statistického přehledu. Vzhledem k délce úryvků a stoupající repetitivnosti analýz by bývalo bylo možné uvažovat o uvádění např. jen jednoho dokladu pro každý funkční typ, což by zkrátilo poměrně dlouhý text práce. Závěr není kupodivu formulován česky, ale francouzsky; obsahově se překrývá se shrnutím. Seznam odborné literatury je přiměřeně obsáhlý a pro předmět zkoumání relevantní.

Konkrétní poznámky a náměty pro obhajobu:

- Str. 7: Vedle opisného výrazu *vymezení rozsahu jeho významu* lze použít praktičtější termín *extenze*, který velmi dobře vystihuje funkční podstatu determinantů.
- Str. 10: Tvrzení o agramatičnosti nedeterminovaného jmenného syntagmatu je formulováno příliš kategoricky.
- Str. 13: Pasáž o dělení determinantů na určité a neurčité a o vzájemné kompatibilitě determinantů patří spíše do předchozí kapitoly. V seznamu neurčitých determinantů podle Grammaire méthodique chybí determinanty číselné.
- Str. 14: Demonstrativnímu determinantu jsou přisouzeny dvě funkce: identifikace předmětu řeči z jazykového kontextu a z komunikační situace; není zmíněna sdílená zkušenost, o níž je však řeč dále na str. 16.
- Str. 14: Je-li demonstrativní determinant charakterizován na pozadí celé třídy determinantů, nabízí se otázka, jaký je jeho funkční a stylistický vztah ke členu určitému.
- Str. 17: Odstavec o „ukazování k textovému poli“ je v textu zřejmě omylem.
- Str. 24: Afektivní užití demonstrativního determinantu není předmětem výzkumu, protože je v odborných textech nelze očekávat. Bylo by však přesto možné uvést několik příkladů – odkazování do sdílené zkušenosti také nebylo ve zkoumaných textech identifikováno, avšak je průběžně komentováno.
- Str. 26: Výraz *attribut* by bylo vhodnější přeložit jako *doplněk nebo jmenná část přísudku*.
- Str. 32: Tvrzení o tom, že jednoduchá forma ukazovacího zájmena „nemůže být uvedena do textu bez syntaktického modifikátoru“ neplatí pro zájmeno středního rodu.
- Str. 32, bod 6: *ve vedlejší větě předmětné, kterou se ptáme na předmět nepřímý* – protože nejde o nepřímou otázku, je třeba říci spíše *ve vedlejší větě předmětné nahrazující nepřímý předmět*
- Str. 33 a 73: Tvrzení – převzaté od R. Tomassone –, že *jednoduché formy... nikdy nemohou představovat funkci deiktickou*, není zcela správné (*Je prends celui de gauche. C'est lui.*); navíc příklad z této kategorie je na str. 34 (*C'est le coupable*).

- Str. 35: Výrazy *démonstratif prochain* a *démonstratif lointain* jsou přehozeny.
- Str. 36: Příklad *Et tu voudrais que je mette ça* má demonstrovat užití zájmena *ça* pro životného referenta; bez znalosti kontextu ale není příliš přesvědčivý.
- Str. 42: Poslední odstavec nepůsobí logicky.
- Str. 46: *Ce que Cherba appelle...* – antecedentem vztažného zájmena zřejmě nejsou *les erreurs*, ale celá hlavní věta, podobně jako v příkladu 7 na str. 48.
- Str. 56: Antecedentem determinantu ve výrazu *cette décision historique* není „celá výpověď“, ale předcházející věta obsahová.
- Str. 56: U příkladu *L'État, c'est moi* by bylo vhodné připomenout, že použití zájmena je zde gramatikalizováno.
- Str. 63: V textu je uvedeno, že nebyl nalezen žádný determinant, který by ukazoval do textového pole – příklad *ce poème* na str. 62 by však bylo možné do této kategorie zařadit.
- Str. 72: Tvzení, že *Il existe aussi des emplois affectifs du déterminant démonstratif où il n'est pas possible de trouver son référent parce qu'il n'existe pas*, není dostatečně jasné.
- Str. 73: Věta *Nous n'avons pas trouvé de cas où l'emploi du déterminant ou du pronom ne serait pas conforme avec ce que l'on y a relevé* je rovněž formulována nejasně.

Formální poznámky: chybějící čárka na str. 7, 15, 18, 27, 30, 39, 75; čárka navíc na str. 13 a 66; titulní strana: *en Français*; str. 7: *spolu a adjektivy*; str. 13: *intérrogatif*; str. 20: *escroquerie* chybně v singuláru; str. 36: *passport*; str. 43 výraz *Université d'État de Novosibirsk* by bylo vhodné v českém textu přeložit; str. 54: *jasnésénisme*; str. 58: *coïnçoit*; str. 59: *Rennnaissance*; str. 60: *ésthétique*; str. 70: *shrnnující*; str. 72: *point de vue textuelle*; str. 73: *totallement*; str. 76: anglické shrnutí je jazykově problematické, tento fakt však není součástí hodnocení.

Závěr. Předložený text splňuje obsahové, metodologické i formální požadavky kladené na bakalářskou práci. I přes několik málo nepřesností a překlepů lze bez obav říci, že autorka své téma náležitě teoreticky zpracovala a pečlivě dokumentovala na vzorku textů. Celkově považuji práci za zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikaci *výborně*.

11. června 2012, Tomáš Duběda